

KEKec iz Trbovelj

KEKec from Trbovlje

Urška Cilenšek

UDK 027.8:331.1

Izveček

V prispevku avtorica predstavi svoje delo šolske knjižničarke. Posebnost njenega dela je v tem, da je edina knjižničarka v knjižnici na dveh šolah – v osnovni šoli in gimnaziji. Tehnično gledano je delo v obeh knjižnicah zelo podobno, vendar so uporabniki tisti, zaradi katerih se zelo razlikuje. Izziv knjižničarki predstavlja tudi hiter preskok od skoraj odraslih najstnikov k osnovnošolskim otrokom v istem dnevu.

Ključne besede

KEK – knjižnica enega knjižničarja, šolska knjižnica, Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje, Osnovna šola Ivana Cankarja Trbovlje, razlike

Keywords

KEK – knjižnica enega knjižničarja/single librarian's library, school library, Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje/General Secondary School and Secondary School of Economics Trbovlje, Osnovna šola Ivana Cankarja Trbovlje/Ivan Cankar Primary School Trbovlje, differences

Abstract

In the article, the author presents her job as a school librarian. Her job is special in the fact that she is the only librarian in the library of two schools – the primary school and the general secondary school. Technically speaking, the work in both libraries is very similar, however, the users make her work very different. The librarian also finds it a challenge having to adapt quickly from almost adult teenagers to primary school children over the course of a single day.

UVOD

Delo knjižničarke v šolski knjižnici opravljam že 19 let, zaradi zmanjševanja obsega dela na srednji šoli pa zadnjih 6 let svoje delo dopolnujem tudi na osnovni šoli. Glede na demografsko rast število otrok v osnovni šoli raste, v gimnaziji pa glede na interese devetošolcev število dijakov žal upada, zato lahko rečem, da delam na majhni šoli oz. na dveh manjših šolah, v katerih je delo podobno, pa vendar zelo različno. Laiki bi rekli, da to ni nič posebnega, da knjižnica je knjižnica – še posebej, če je v šoli, sama pa pri svojem delu opazim precej posebnosti, ki vsakodnevno popestrijo moje delo.

Ko me je kolegica povabila, da bi o svojem delu šolske knjižničarke govorila na mednarodnem forumu bibliotekarjev v Zagrebu, sem bila počaščena, hkrati pa sem se spraševala, o čem naj sploh govorim. V čem se moje delo tako razlikuje od dela mojih kolegov KEKcev, da bi želeli poslušati prav predavanje o mojih izkušnjah? Pa vendar se v nečem pa razlikujem od njih – svoje delo enega knjižničarja v knjižnici opravljam v knjižnici osnovne in srednje šole, morda pa le lahko povem kaj novega.

Ohranjamo uvodno uro v knjižnici za dijake 1. letnika, ko se ob začetku šolanja spoznajo z njo ter izvedbo knjižničnih informacijskih znanj, kjer se dijaki naučijo citirati in navajati vire.

Slika 1: Pogled v gimnazijsko knjižnico

KNJIŽNICA GIMNAZIJE IN EKONOMSKE SREDNJE ŠOLE TRBOVLJE

V knjižnici Gimnazije in srednje ekonomske šole Trbovlje (v nadaljevanju GESŠ) sem začela delati še kot absolventka samostojnega študija bibliotekarstva septembra leta 2000, torej sem na svojem delovnem mestu tudi že »polnoletna«, in v teh letih se je moje delo na tem delovnem mestu precej spremenilo. Ko sem začela delati kot knjižničarka v šoli, ki sem jo obiskovala že kot srednješolka, smo imeli na šoli skoraj 600 dijakov in zato sem bila zaposlena za polni delovni čas. Do danes je število dijakov upadlo na 217, moj delež zaposlitve je 45-odstoten, preostalih 55 % pa dopolnujem kot knjižničarka na Osnovni šoli Ivana Cankarja Trbovlje.

Ko govorim o gimnazijski šolski knjižnici, lahko povem, da je bila ta pred leti precej bolj obiskana. Zaradi zasedenosti kapacitet učilnic so imeli dijaki več prostih ur in so se več zadrževali v čitalnici kot danes; kljub temu da nudimo dostop do 5 računalniških mest, čitalnico uporabljajo le redki dijaki takrat, ko se pridejo učiti samostojno ali z dijakom tutorjem. Referenčnega gradiva tako rekoč ne uporabljajo več – namesto knjižnih izdaj iščejo informacije na spletu; pri spletnem iskanju informacij so hitrejši in učinkovitejši. Tudi če dijakov ni v knjižnici, pa imam kot edina knjižničarka v knjižnici vseeno dovolj dela – od nabave in obdelave gradiva, izposoje pa tudi tistega meni najbolj zoprnega dela – vodenja statistike in inventure.

Na GESŠ se zadnja leta precej strogo držimo pravila, da šolska knjižnica podpira izobraževalni proces in zato skrbi za potrebe dijakov in zaposlenih na šoli, ki nastajajo v okviru pouka. Tako zadnja leta nabavljamo izključno gradivo, kot so zbirke nalog, slovarji in atlasi, vadnice ter leposlovne knjige, ki jih dijaki berejo za domače branje, ter tujejezično gradivo (angleško, nemško, francosko) za bralno značko. Leposlovja, ki bi si ga uporabniki knjižnice izposodili za prosto branje, ne kupujemo več, smo pa veseli, če kakšno knjigo dobimo v dar, saj so sredstva za nabavo gradiva precej omejena. Za revije, ki jih imamo naročene, dijaki ne kažejo

Čitalniških mest v knjižnici osnovne šole imamo manj kot v srednji šoli, pa vendar so večinoma vsak dan zasedena – učenci pridejo v knjižnico in delajo naloge, včasih se igrajo družabne igre.

Slika 2: Računalniški kotichek za uporabnike

pretiranega zanimanja, pri nekaterih predmetih pa jih uporabljajo profesorji kot dodatno gradivo za popestritev pouka.

Bibliopedagoških ur, ki jih izvajam, je malo; ohranjamo uvodno uro v knjižnici za dijake 1. letnika, ko se ob začetku šolanja spoznajo z njo ter izvedbo knjižničnih informacijskih znanj, kjer se dijaki naučijo citirati in navajati vire ter usvojeno znanje uporabljati v seminarskih nalogah. Medpredmetnim povezavam zaradi svoje realizacije ur profesorji niso naklonjeni, velikokrat pa je tudi nemogoče uskladiti urnike dijakov in mojim delovnikom na gimnaziji.

KNJIŽNICA OSNOVNE ŠOLE IVANA CANKARJA TRBOVLJE

Tudi v Osnovni šoli Ivana Cankarja Trbovlje, kjer sem zaposlena kot knjižničarka 22 ur na teden, sem KEK-ec; v knjižnici prav tako uporabljam program COBISS3 (na GESŠ smo polnopravni člani že od leta 2007, na osnovni šoli pa smo se v COBISS vključili lani). Na šoli je 270 učencev in kljub temu da se po velikosti šoli bistveno ne razlikujeta, pa je moje delo v osnovnošolski šolski knjižnici precej drugačno.

Kar se tiče nabave gradiva, osnovna šola v primerjavi z gimnazijo nameni več sredstev za nakup leposlovja, saj je spodbujanje branja pri osnovnošolcih še vedno glavna naloga. V vsej poplavi ponujenih knjig in vsiljivih zastopnikov založb je včasih kar težko opraviti »dober nakup«, kar pomeni da za čim manj denarja dobiš kakovostno knjigo za otroke z nekim sporočilom, ki bo otrokom vizualno privlačna in si jo bodo sposojali ter se hkrati urili v branju. Trenutni trend so stripi, Guinnessova knjiga rekordov pri učencih drugega VIO, prvošolci si radi izposojajo slikanice in slikopise, drugošolci in tretješolci imajo najraje Miška Tipa in Frančkove dogodivščine, dekleta pa zgodbe o mavričnih vilah in drugih živalskih junakih, učenci zadnjega VIO pa bolj ali manj posegajo le po obveznem branju. Še vedno pa me veseli, da predvsem učenci na razredni stopnji osnovne šole večinoma opravijo bralno značko.

Bibliopedagoških ur je v osnovni šoli v primerjavi s srednjo precej več – največ v prvem VIO, saj se mi zdi, da je treba ljubezen do branja privzgojiti čim prej. In pohvaliti se moram, da je največja izposoja ravno med učenci 1. in 2. razreda. Žal pa je tudi res, da je bilo v tem šolskem letu realiziranih manj ur pouka zaradi prehoda na sistem COBISS – sama sem opravila prevzemanje zapisov, inventarizacijo, geslovník ter opremo knjig z nalepkami, pri ovijanju gradiva pa so pomagale sodelavke.

Čitalniških mest v knjižnici osnovne šole imamo manj kot v srednji šoli, pa vendar so večinoma vsak dan zasedena – učenci pridejo v knjižnico in delajo naloge, včasih se igrajo družabne igre, ki jih imamo v knjižnici (daleč najbolj priljubljen je šah, pa tudi karte enka radi vzamejo v roke), nekateri pa tudi kršijo knjižnični red z igranjem igrice na svojih mobilnih telefonih, ki je po šolskih pravilih sicer prepovedano, pa vendar tako zelo priljubljeno.

KO ZALOGA GRADIVA, IZPOSOJA IN BIBLIOPEDAGOŠKE URE NISO VSE, KAR POČNEŠ ...

Na obeh šolah sem določena za upravljavko učbeniškega sklada, ki je urejen kot ločen del

Slika 3: Knjižnica na osnovni šoli

Na osnovni šoli me v knjižnici razveseljujejo mlade nadobudne glavice, ki komaj kukajo čez pult in pridejo vsaj enkrat tedensko po dve novi knjigi, srednjeolci pa pogosto pridejo namesto v svetovalno službo na pogovor kar v knjižnico.

knjižničnega gradiva in je tudi voden prek sistema COBISS. Delo z učbeniškim skladom je vezano na učni načrt in šolski koledar, saj je treba v dogovoru z učitelji oblikovati seznam učbenikov, delovnih zvezkov ter preostalih gradiv in šolskih potrebščin, ki se bodo v prihodnjem šolskem letu uporabljali v posameznih razredih. Te sezname preučim in da soglasje k skupni nabavni ceni svet staršev. Pripraviti moram tudi naročilnice za učbeniške komplete (vsem osnovnošolcem jih zagotovi šola in so zanje brezplačni, srednjeolci pa se za izposojajo odločajo individualno in zanj plačajo tudi izposojevalnino). Glede na potrebe naročil učencev nabavim nove učbenike, jih obdelam in izposodim – srednjeolcem ob dokazilu plačila izposojevalnine, osnovnošolcem pa prvi šolski dan v novem šolskem letu.

V opisu mojih del in nalog pa je zapisano tudi »druge naloge«, kamor štejejo seje učiteljskega zbora, nadzor dijakov na maturi, po potrebi nadzor dijakov s posebnimi potrebami pri podaljšanem času pisanja kontrolnih nalog, mentorstvo učencem in dijakom na turističnem festivalu, pri izvedbi gledališke igre v okviru natečajev in še veliko drugih stvari (npr. fotokopiranje in tiskanje gradiv za dijake in profesorje, sodelovanje z lokalno splošno knjižnico v nacionalnem projektu Rastem s knjigo in še kaj bi se našlo).

SKLEP

Čeprav bi kdo menil, da je delo knjižničarke dolgočasno, meni ni nikoli dolgčas, pa čeprav knjižnica ni vedno polna. Moje delo je raznoliko, še posebej zaradi kombinacije vodenja osnovnošolske in srednješolske knjižnice. Na osnovni šoli me v knjižnici razveseljujejo mlade nadobudne glavice, ki komaj kukajo čez pult in pridejo vsaj enkrat tedensko po dve novi knjigi, srednjeolci pa pogosto pridejo namesto v svetovalno službo na pogovor kar v knjižnico – pa če si potem izposodijo kakšno knjigo ali ne. Če me kdo vpraša, kaj bi na svojem delovnem mestu spremenila, mu brez premisleka odgovorim, da bi želela več finančnih sredstev za nakup knjižničnega gradiva, ki bi v knjižnico privabilo več mladih, ter več možnosti za izvedbo bibliopedagoških ur. Žal pa je realizacija ur vsakega učitelja posebej največkrat tista, ki onemogoča, da bi učno snov predelali v knjižnici na malce drugačen način. In če me kdo izzove z vprašanjem, ali bi, če bi zadela na loteriji, še hodila v službo, mu odgovorim pritrdilno. Rada sem knjižničarka v šolski knjižnici in kljub temu da včasih pride tudi do neugodnih situacij, bi se – če bi si še enkrat izbirala poklic – najbrž izbrala istega. ●

URŠKA CILENŠEK, univ. dipl. bibl., knjižničarka na OŠ Ivana Cankarja in Gimnaziji in ekonomski šoli Trbovlje
Naslov: OŠ Ivana Cankarja in Gimnazija in ekonomska šola Trbovlje, Bevško 50, 1420 Trbovlje
E-naslov: urska.cilensek@gess.si